

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**НАВЧАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ
НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ
ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ**

Методичні рекомендації

Колектив авторів

*За загальною редакцією
кандидат юридичних наук, доцента
Поливанюка В.Д.*

Дніпро
2019

УДК 351.74
Н 15

*Схвалено науково-методичною радою ДДУВС,
протокол № 7 від 26.03.2019*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Миронюк Р.В. – професор кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції.

Покайчук В.Я. – заступник начальника управління – начальник ВПН УКЗ ГУНП у Запорізькій області, підполковник поліції.

Н 15 Навчання поліцейських на початковому етапі вогневої підготовки: методичні рекомендації / кол. авт.; за заг. ред. к.ю.н., доц. Поливанюка В.Д. Дніпро: ДДУВС, 2019. 52 с.

Розглянуто та розкрито питання навчання поліцейських на початковому етапі вогневої підготовки, придбання початкових навичок поводження та бездоганного володіння вогнепальною зброєю, прийомів і правил стрільби з пістолета, варіанти існуючих утримувань зброї в руках (руці), положень для стрільби, помилки, що найчастіше зустрічаються під час відпрацювання практичних вправ зі стрільби та способи їх усунення, варіанти прицілювання, винос зброї в район прицілювання, навчання техніці натискання на спусковий гачок при стрільбі в обмежений і необмежений час, дихання при стрільбі, варіанти заміни магазину.

Авторський колектив:

Поливанюк В.Д. – т.в.о. завідувача кафедри тактико-спеціальної підготовки, кандидат юридичних наук, доцент;

Казначесв Д.Г. – доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки, кандидат юридичних наук, доцент;

Мартьянов І.Ю. – начальник тренінгового центру ГУНП у Рівненській області;

Зеленський Є.С. – викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки, майстер спорту України;

Лопаєва О.М. – старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки, майстер спорту міжнародного класу з кульової стрільби.

© ДДУВС, 2019

© Автори, 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Прийоми і правила стрільби з пістолета.....	6
1.1. Дворучний хват зброї.....	6
1.2. Характерні помилки дворучного хвату.....	9
2. Положення для стрільби	10
2.1. Стрілецька стійка.....	10
2.2. Характерні помилки у стійці.....	11
3. Досилання патрона в патронник.....	13
4. Винос зброї на лінію прицілювання.....	14
5. Прицілювання, вибір точки прицілювання, здійснення пострілу.....	15
5.1. Прицілювання.....	15
5.2. Характерні помилки під час прицілювання.....	15
5.3. Обробка спуску, здійснення пострілу.....	19
5.4. Характерні помилки при натисканні на спусковий гачок.....	20
6. Постановка дихання при стрільбі.....	21
7. Повернення зброї в кобуру.....	24
8. Заміна магазина.....	24
8.1. Бойова заміна магазина.....	24
8.2. Тактична заміна магазина.....	25
9. Приготування та прийоми стрільби з вогнепальної зброї в різних положеннях та умовах	27
10. Спеціальні вправи при навчанні стрільбі з пістолета.....	32
Рекомендована література.....	40
Додатки.....	41

ВСТУП

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Вогнева підготовка» є матеріальна частина зброї, яка знаходиться на озброєнні в Національній поліції України, заходи безпеки при поводженні зі зброєю, затверджені наказом МВС України № 70 від 01.02.2016 р. «Інструкція із заходів безпеки при поводженні зі зброєю», порядок та правила її застосування та використання, правові підстави та порядок застосування вогнепальної зброї, передбачені Законом України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р., а також прийоми та правила стрільби з пістолета.

Придбання початкових навичок поводження зі зброєю не передбачає тільки бездоганне володіння зброєю. Це також наявність врівноваженої нервової системи та доброї фізичної підготовки, за допомогою яких можна оволодіти навичками бездоганного поводження зі зброєю, тому вогнева підготовка неможлива без відповідної фізичної підготовки. В цьому напрямку можна стверджувати про взаємозалежність зі спеціальною фізичною підготовкою, яка навчає прийомам самозахисту, розглядаючи питання їх тактичного застосування.

Слід також пам'ятати, що застосування і використання вогнепальної зброї є крайнім заходом, а забезпечення особистої безпеки при поводженні та під час її застосування вивчаються в межах дисципліни «Особиста безпека працівників поліції». Тактику застосування зброї, спеціальних засобів, заходів фізичного впливу курсанти розглядають і відпрацьовують під час проведення практичних занять з тактико-спеціальної підготовки.

Вогнева підготовка також пов'язана і з вивченням дисципліни «Кримінальне право». Отже, за порушення заходів безпеки при поводженні зі зброєю, залежно від наслідків, що настали, працівника поліції може бути притягнуто до дисциплінарної чи навіть до кримінальної відповідальності. Працівник поліції повинен знати і пам'ятати аспекти такої відповідальності.

Поява і розвиток вогнепальної зброї поєднує навчальну дисципліну «Вогнева підготовка» з історією виникнення вогнепальної зброї, балістичні характеристики польоту кулі – з криміналістикою, порядок придбання, зберігання та носіння зброї – з адміністративним правом та адміністративною діяльністю поліцейських.

Найважливіші світоглядні ідеї та категорії, що підлягають засвоєнню під час вивчення дисципліни «Вогнева підготовка»:

- прийоми та правила стрільби з пістолета у звичайних умовах та

в умовах обмеженої видимості, часу;

- умови використання вогнепальної зброї в умовах обмеженого простору;

- винаходження та використання приладь для поліпшення результатів влучної стрільби (оптичних, діоптричних тощо).

Якщо проаналізувати заходи, що вживаються правоохоронними органами у боротьбі зі злочинністю, то можна зробити висновок про те, що злочинний елемент став більш впевненим та зухвалим у своїх злочинних проявах. Люди по той бік закону почали активніше протидіяти заходам правоохоронних органів. Це проявляється у погрозах з їх боку до поліцейських або членів їх сімей; у вчиненні нападів на них, які стали загрозою їх життю і здоров'ю, а в деяких випадках навіть і вбивств працівників поліції, пов'язаних з виконанням ними своїх службових повноважень.

Законодавство нашої країни дозволяє працівникам поліції зберігати та носити вогнепальну зброю, а з метою виконання службового обов'язку не тільки надає право, але іноді і зобов'язує їх як крайній захід застосовувати вогнепальну зброю. Виявляючи високу довіру працівникам поліції, суспільство разом з тим покладає на них велику відповідальність за те, щоб довірена їм зброя застосовувалась лише для захисту інтересів держави, прав і свобод громадян, охорони громадського порядку, власності від злочинних посягань.

Діяльність поліцейського, пов'язана з чималими складнощами. І не є секретом, що такий поліцейський повинен володіти певним комплексом незвичайних якостей, великим обсягом знань і широким діапазоном вмій. Отже, значиме місце в цьому особистому комплексі якостей працівника поліції посідає вміння впевнено володіти вогнепальною зброєю.

Застосовувати і використовувати зброю доводиться в досить різних умовах: в населених пунктах, на транспорті, в полі, в лісі, а в деяких випадках і в багатолюдних місцях. І кожен раз, застосовуючи зброю в оперативних обставинах, поліцейський повинен (зобов'язаний) вміти, за необхідності, з одного-двох пострілів влучити в ціль. А таких результатів можна досягти лише тоді, коли навчишся досконало володіти зброєю.

Володіння зброєю – це вміння в різних і несподіваних ситуаціях, з будь-якого положення, незалежно від способу ведення вогню не тільки вражати ціль, але і влучно стріляти по намічених точках на цілі; правомірно застосовувати зброю під час затримання злочинця або його конвоювання тощо.

Вогнева підготовка – це система навчальних заходів, спрямованих на засвоєння рядовим та начальницьким складом органів поліції теоретичних знань і практичних вмінь, необхідних для забезпечення високої бойової готовності підрозділів поліції, одна із базових навчальних дисциплін в опануванні обраної професії, без вивчення якої неможливе становлення працівника поліції, викладається впродовж всього навчання в закладі зі специфічними умовами навчання. Результати опанування дисципліни перевіряються після закінчення передостаннього семестру у формі екзамену, на який виносяться питання з матеріальної частини зброї; правових підстав та заходів безпеки при поводженні з нею, виконання нормативів з вогневої підготовки та практичних вправ з курсу стрільб.

1. Прийоми і правила стрільби з пістолета

1.1. Дворучний хват зброї

У процесі здійснення пострілу на зброю діють дві основні сили:

1) **сила віддачі (імпульс)** – штовхає зброю прямолінійно назад по осі каналу ствола;

2) **сила повертання** зброї навколо центра її мас, що виникає через удар затвора в передні упори рамки, повертаючись під дією зворотної пружини з крайнього заднього положення, а також у зв'язку з розташуванням заднього упора рукоятки нижче осі каналу ствола.

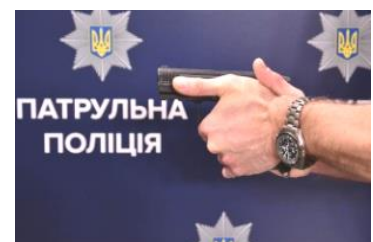
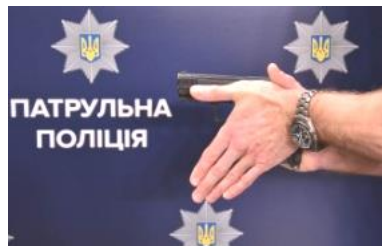

Дворучний хват покликаний максимально ефективно протидіяти цим двом силам: як у вертикальній, так і у в горизонтальній площинах.

Формування одноручного хвату починається з моменту, коли стрілець, взявшись за зброю, здійснює її діставання з кобури. Від типу кобури (спеціального спорядження) в першу чергу залежить швидкість формування одноручного хвату, звідси у підсумку – і швидкість здійснення пострілу. Так, відкриті пластикові кобури, в яких зброя фіксується кнопкою чи за рахунок тертя, дозволяють сформувати одноручний хват з першого дотику до зброї, швидко дістати її з кобури та привести у готовність. На відміну від вищезазначених, шкіряні чи синтетичні кобури закритого типу потребують більше часу для приведення зброї з них у готовність. При одноручному хваті мізинець і безіменний пальці сильної руки забезпечують жорсткий

упор в рукоятку і таким чином протидіють вертикальному повертанню та підкиданню ствола зброї вгору. Середній палець «сильної» руки вдавлює рукоятку в долоню, проте занадто її перетискати непотрібно, так як у руках з'являється зайве тремтіння, яке погіршує прицілювання і правильну обробку спуску. В горизонтальній площині зброя закріплюється основою (суглобом) вказівного та основою (суглобом) великого пальців «сильної» руки, щільно притиснутими до рамки та рукоятки. Великий та вказівний пальці «сильної» руки утворюють так звану «виделку». Жорстке втискання «виделки» в задній упор основи рукоятки максимально високо протидіє прямолінійній силі віддачі, зменшує амортизуючі властивості руки та рух зброї всередині кисті. Великий палець «сильної» руки розташований паралельно, вздовж затвора. Вказівний палець «сильної» руки знаходиться на затворі або на спусковій скобі до моменту постановки пальця на спусковий гачок.

Дворучний хват формується шляхом «підключення» «слабкої» руки до вже сформованого «сильною» рукою одноручного хвату. При подвійному хваті пістолета «сильна» рука щільно утримує рукоятку зброї, що є основою дворучного хвату в прикладній стрільбі. «Слабка» рука в кисті згинається вниз, до упору в суглобі і «вкладається» у проміжок на рукоятці зброї, який залишився після формування одноручного хвату, таким чином, щоб між основою великого пальця «сильної» руки і кистю «слабкої» руки не було зазорів. Це значно збільшує силу притиснення в горизонтальній площині за рахунок збільшення площі опори.

Після цього чотири пальці «слабкої» руки «вкладаються» у проміжки трьох пальців «сильної» руки та щільно утримують рукоятку пістолета та фіксують хват «сильної» руки, цим самим збільшуючи силу протидії підкиданню ствола зброї (повертання пістолета вгору навколо центра мас). Затвор зброї, повертаючись під дією зворотної пружини з крайнього заднього положення, з силою вдаряється в передні упори рамки та робить так званий «нирок» стволом вниз. Третя (або залежно від розміру долоні та пальців – друга) фаланга вказівного пальця «слабкої» руки щільно упирається в спускову скобу знизу, створюючи жорсткий

упор, чим протидіє такому рухові зброї.

Великий палець «слабкої» руки розташований паралельно вздовж затвора та фіксується зверху великим пальцем «сильної» руки. Накладання вказівного або великого пальців «слабкої» руки на передню частину спускової скоби призводить до їх зісковзування під дією віддачі від пострілу, що призводить до послаблення дворучного хвату. Зусилля хвату обох рук має бути достатнім для щільного тримання зброї та розподіляться у відсотковому відношенні приблизно 60 % (70 %) зусиль на «слабку» і 40 % (30 %) на «сильну» руку. Руки щільно стискають рукоятку зброї в напрямленні одна до одної. Верхня частина кистей притискає рукоятку сильніше за нижню (на зразок розгинання підкови).

Дворучний хват має п'ять точок (**контрольних точок**), контроль яких дасть змогу стрільцю перевірити його правильність та отримати позитивні результати стрільби:

- «виделка», яку утворюють великий та вказівний пальці «сильної» руки, **жорстко втиснута в задній упор основи рукоятки максимально високо;**

- основа (суглоб) вказівного та основа (суглоб) великого пальців «сильної» руки **щільно притиснуті до рамки та рукоятки;**

- три пальці «сильної» руки (мізинець, безіменний та середній пальці) **міцно фіксують рукоятку у руці;**

- третя фаланга вказівного пальця «слабкої» руки **щільно уперта в спускову скобу знизу;**

- основа великого пальця «слабкої» руки **щільно (без зазорів) «вкладена» у проміжок на рукоятці зброї, який залишився після формування одноручного хвату.**

Таким чином, дворучний хват дозволяє мінімізувати підкидання ствола і підвищити швидкість стрільби з пістолета. Мінімально контролювати при цьому прицільні пристрої зброї, адже через протидію мізінців та безіменних пальців до основи рукоятки, після пострілу мушка слабо «підстрибує» вгору і не провалюється вниз через упор в суглобі лівої кисті, що вже знаходиться в нижній точці можливого нахилу.

1.2. Характерні помилки дворучного хвату

- опускання великого пальця правої руки, згинання ліктів, низьке розташування лівої руки (мала площа охоплення рукоятки, вислизання зброї під час пострілу);

- проміжок у хваті між руками (мала площа охоплення рукоятки);

- опускання великого пальця «сильної» руки, згинання ліктів, накладання кисті лівої руки на зігнутий великий палець правої (незручний хват, мала площа охоплення рукоятки);

- зміщення рукоятки зброї з осі «продовження руки» в бік великого пальця, опускання великого пальця правої руки (незручний хват, зміщення точки натискання на спусковий гачок у сторону третьої фаланги вказівного пальця, відчутний вплив віддачі на область суглоба вказівного пальця);

- згинання лівого ліктя, накладання великого пальця лівої руки поверх великого пальця правої руки, накладання кисті лівої руки на зігнутий великий палець правої, опускання великого пальця правої руки, проміжок у хваті між двома руками (незручний хват, мала площа охоплення рукоятки).

2. Положення для стрільби

2.1. Стрілецька стійка

Стрілець отримує негативні результати стрільби внаслідок того, що допускає помилки при прийнятті стрілецької стійки, формуванні хвату зброї, обробці спуску, прицілюванні та диханні під час стрільби.

вірно

не вірно

не вірно

не вірно

З метою підвищення ефективності та **швидкості стрільби** (швидкість стрільби – це сума проміжків часу між кожним попереднім і наступним пострілами в серії пострілів) в останні роки сформувалася найбільш зручна та динамічна фронтальна стрілецька стійка з подвійним хватом зброї, що дозволяє робити влучні, прицільні постріли як у статичній позиції, так і в русі.

У даній стійці ноги розташовуються на ширині плеч, стопи паралельно одна одній, вага тіла злегка переноситься ближче до носків, на передню половину стопи. Ноги злегка згинаються в колінах, що забезпечує оперативніше реагування стрільця на зміну оточуючої обстановки.

ки. При цьому положення для стрільби стає стійкішим. Однак тут стрільцю необхідно знайти своє комфортне положення ніг, так як сильно зігнуті ноги в колінах швидко втомлюються, з'являється зайве тремтіння, що негативно впливає на прицілювання та результати стрільби.

Спина тримається рівно та нахиляється в попереку вперед, плечі перпендикулярні лінії прицілювання, розслаблені та опущені. Завдяки такій стрілецькій стійці стрілець стає більш згрупованим та під час швидкісної стрільби легше контролює зброю. Так, якщо стріляти стоячи прямо, витрачається багато часу на повернення корпусу у вихідне положення, а якщо занадто подавати корпус вперед, збільшується час перенесення зброї з однієї цілі на іншу.

Голова тримається прямо чи трохи нахиляється вперед до зброї.

Руки, що утримують зброю, згинаються в ліктях та повертаються ними назовні або можуть бути прямими. Під час стрільби під дією віддачі руки як амортизатори згинаються в ліктях та в зап'ястях, автоматично повертаючись у вихідне положення.

Таке розміщення рук із корпусом утворює так званий трикутник. Крім того, у практичній стрільбі, якщо стрілець «правша», його праву руку прийнято називати «сильною», ліву – «слабкою», а у стрільця «лівіші» навпаки, його ліва рука «сильна», права – «слабка».

При відпрацюванні прийомів і правил підготовки до стрільби, ствол вогнепальної зброї повинен бути спрямований в напрямку цілі. При перебуванні в позиції очікування ствол зброї можна спрямовувати в підлогу під кутом 45°.

2.2. Характерні помилки у стійці

Стрілець під час стрільби стоїть прямо або відхиляє верхній плечовий пояс назад.

Якщо стояти зовсім прямо, то після кожного пострілу корпус стрільця буде відхилятися назад і для здійснення наступного необхідно буде повернутися у вихідне положення. Якщо цього не робити, то при кожному пострілі верхня частина корпусу буде відхилятися ще більше.

Стрілець під час стрільби сильно нахиляється вперед.

Не варто занадто подавати корпус вперед, так як це сковує рухи стрільця, фронтальна стрілецька стійка втрачає такі свої переваги як швидкість та динаміка, на виконання тих чи інших дій в рази витрачається більше часу.

Стрілець під час стрільби опускає вниз напівзігнуті лікті.

При опущених ліктях під час стрільби зброю віддачею буде набагато сильніше «підкидати» вгору і для здійснення наступного пострілу їй необхідно буде повертати у вихідне положення, відповідно витрачати більше часу. Щоб стрільцю уникнути опускання ліктів під час стрільби, необхідно розвернути лікті в сторони та уявити, що між руками об'ємний пакет з м'яким матеріалом у середині. Доводиться стріляти і утримувати пакет, однак опустити або звести лікті немає можливості через «уявний» пакет.

Стрілець під час стрільби піднімає плечі та напружує плечові м'язи. Коли стрілець піднімає плечі, то сковує свої рухи, а напруження плечових м'язів призводить до швидкої втоми і негативно позначається на результатах стрільби. Необхідно постійно стежити за станом плечей.

Стрілець під час стрільби нахиляє голову до «сильної» руки.

Стрілець, нахиляючи голову до «сильної» руки (як при стрільбі з рушниці), зміщує поле зору, що зменшує зоровий контроль сектора з боку «слабкої» руки. Крім того, нахил голови до «сильної» руки призводить до втоми м'язів шиї і негативно позначається на результатах стрільби.

Рух головою під час прицілювання.

Рухаючи головою в пошуках прицільних пристроїв, стрілець збільшує час на прицілювання. Виносячи зброю на лінію прицілювання «очі – прицільні пристрої – ціль», рухаються лише руки, голова в цей момент залишається нерухомою.

Опускання ствола при наведенні зброї на ціль.

Деякі стрільці-початківці, «задираючи» ствол зброї, виносять її на лінію прицілювання по параболічній траєкторії, прицільні пристрої при цьому підводяться до цілі зверху (даний рух нагадує закид вудилища або сцени дуелей з історичних фільмів). При такій траєкторії руху зброя

на певний час перекриває зоровий контроль цілі, витрачається більше часу на здійснення пострілу.

Підняття ствола зброї при наведенні на ціль.

Деякі стрільці-початківці при виносі зброї роблять непотрібні, безглузді рухи, спочатку опускають її, випрямляючи при цьому руки в ліктях, а потім низом виносять на лінію прицілювання (даний рух нагадує копання лопатою). Внаслідок цього прицільні пристрої зброї суміщаються з лінією прицілювання раптово і для їх вирівнювання витрачається додатковий час.

3. Досилання патрона в патронник

При досиланні патрона в патронник ствол зброї має бути спрямований лише в напрямку цілі, на рівні трохи вищому поясної системи.

Досилання починається фактично з моменту діставання «сильною» рукою зброї з кобури, після її зняття із запобіжника.

Здійснюється обома руками, а саме: енергійним поштовхом «сильною» рукою рукоятки зброї вперед і відтягуванням «слабкою» рукою затвору назад, після чого у крайньому положенні затвор відпускається.

Супроводжувати затвор в крайнє переднє положення або закрити рукою вікно для викидання гільз категорично заборонено через можливе виникнення механічних затримок. «Слабка» рука в цей момент знаходиться по фронту, впритул, вздовж корпусу, над поясною системою, контролюючи безпечну відстань або притримуючи кобуру під час виймання з неї зброї.

4. Винос зброї на лінію прицілювання

При виносі зброї на лінію прицілювання, ствол повинен бути паралельний поверхні землі і направлений на ціль у будь-якій точці траєкторії. Винос зброї на лінію прицілювання здійснюється обома руками (дворучним хватом), чітким, тичковим рухом по прямій траєкторії (найкоротша відстань між двома точками у просторі – пряма) із попередньо сформованого положення для стрільби.

5. Прицілювання, вибір точки прицілювання, проведення пострілу

5.1. Прицілювання

У практичній стрільбі цілитися двома очима рекомендовано, а в бойовій обстановці так цілитися стрілець просто зобов'язаний з метою оперативного реагування на зміну обстановки, появу загрози, що наближається, на флангах чи в тилу.

У ситуаціях ведення вогню закриття ока призводить до того, що стрілець втрачає контроль за сектором з тієї сторони, з якої його закриває, і може не побачити загрозу, що наближається. Для кращого прицілювання можна прикрити одне око (однак не закривати), а іншим дивитися у проріз цілика на мушку так, щоб мушка знаходилась посередині прорізу, а вершина її була вирівняна з верхніми краями цілика. Так стрілець бачить мушку більш чітко і може контролювати правильність прицілювання. В момент пострілу стрілець фокусується саме на мушці.

*Прицілювання правим
оком*

*Прицілювання лівим
оком*

5.2. Характерні помилки під час прицілювання

Побоювання пострілу

Широко розповсюджений порок стрільців-початківців – очікування й острах пострілу. Це відволікає стрільця від чіткого виконання прицілювання, спуску курка й тримає його нервову систему в напруженому стані. Стрільцеві здається, що час йде дуже повільно, і він мимоволі прискорює натиск на спусковий гачок, порушуючи плавність його спуску.

Про те, що стрілок очікує пострілу, можна судити по його напруженому погляді й скороченню м'язів обличчя, а також по тому, як миттєво зникають ці явища після пострілу. Іноді при цьому стрілок прим-

ружує око, яким цілиться, або починає закривати інше око. При спуску курка холосту зброю не залишається у спокійному стані, а зараз же йде убік.

Для попередження й виправлення цієї помилки потрібно змушувати курсанта при кожному пострілі робити оцінку – куди «дивилася» мушка при пострілі. Стежити за тим, щоб стрілець після пострілу на якийсь час (до однієї секунди) залишався нерухомим, не переводив погляд і продовжував цілитися.

Новачки, що очікують пострілу, часто мимоволі моргають у момент пострілу або навіть до нього. Стрільба при цьому здійснюється із непередбаченими відривами. Досвідчений інструктор у таких випадках магазини пістолетів заповнює холостими патронами вперемішку із бойовими з розрахунку – один бойовий на три-чотири холостих. На тлі холостих бойовий патрон спрацьовує зненацька для стрільця – це має більшу дію, ніж заклики інструктора «не очікувати пострілу й не боятися його». Не бійтеся пострілу – ваше завдання правильно провести процес пострілу, стріляти саме так, як вас учили. Все інше зробить пістолет. У той момент, коли він «грохне» і підскочить у руці, куля буде вже «там», у мішені.

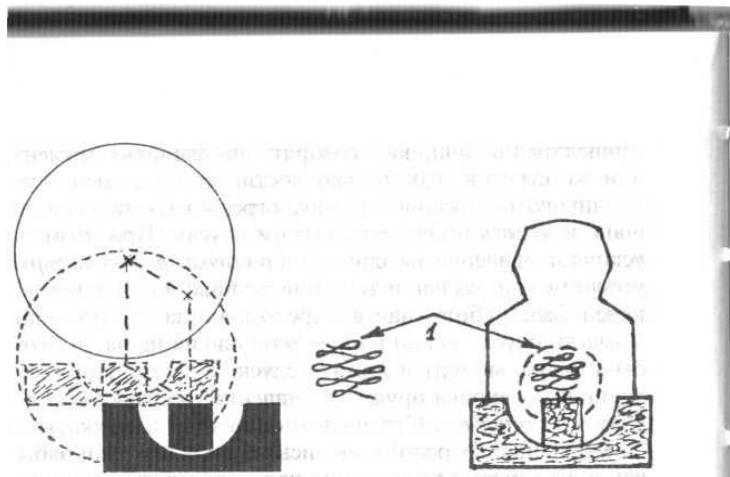
«Підловлювання» точки прицілювання

У прицілюванні найважливішим фактором, що забезпечує влучний постріл, є вміння стрільця зберегти рівну мушку в прорізі в момент пострілу; при цьому не слід боятися, що лінія прицілювання (наведення на ціль) не буде точно сполучена з бажаною точкою прицілювання. Навіть при значних розбіжностях при рівній мушці різких відривів не буде. Найнебезпечнішими є кутові зсуви зброї (з нерівною мушкою), до яких призводить різкий, неконтрольований натиск на спусковий гачок. Це відбувається, коли стрілець намагається зробити постріл саме в момент збігу вершини мушки з бажаною точкою прицілювання або, як говорять, «підловити» момент; або стрілець, як тільки досягне більш-менш стійкого положення зброї, прагне використати шанс і встигнути вижати спуск. При цьому він прискорює тиск на спусковий гачок, мимоволі активізуючи роботу м'язів кисті, і тим збиває наведення. У завершальній фазі роботи над пострілом, коли стрілець «дожимає» спуск, потрібно направляти зусилля не на те, щоб уловити момент і дожати спуск, а на те, щоб збереглося наведення зброї й тиск на спуск відбувався без прискорення. Прагнучи «підловити» і «дожати», на мить зосередившись на цьому, стрільці забувають, що руку з пістолетом треба «тримати» плечем і кистю, й смикають за спуск при розслабленій руці й

розслабленій кисті. Природно, постріл відбувається з далеким відривом.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ золоте правило: *не «підловлювати» і не «відсмикувати»*. Стрілок при пострілі повинен зосереджувати свою увагу на втриманні зброї з рівною мушкою й на збереженні плавності спуску незалежно від коливань зброї. Вчиться «вибирати» спуск швидко, але все-таки плавно! Вижимайте спуск безупинно, без будь-яких зупинок – вони ведуть до «смикання».

При прицілюванні зброя буде неминуче коливатися проекцією прицільних пристроїв на тлі мішені. У процесі натренованості район цих коливань буде зменшуватися. Навик стабільного положення зброї – справа не одного дня. Навіть у тренованого стрільця рука з пістолетом не може стояти «мертво» – вона не залізна. У будь-якого нормального стрільця зброя рухається мушкою на мішені, по так званій «горизонтальній вісімці» – вправо – вліво – вгору – вниз. У новачків амплітуда цього руху більша, у майстрів – незначна, але теж є.

Ворог стрільця-початківця – інстинктивне бажання натиснути на спусковий гачок, тоді коли мушка, що блукає по мішені, зрівняється з бажаною точкою прицілювання. Не володіючи технікою спуску гачка, новачки часто смикають на спуск і «висмикують» мушку за межі мішені.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ: *на тренуваннях не слід квапитися. «Ходить» мушка десь у районі точки прицілювання по так званій «горизонтальній вісімці» – і нехай собі ходить. Аби тільки вона не виходила із цього району. Мушка нехай «ходить», а стрілок потроху «вибирає» спуск. Остаточо для пострілу спуск дожимається незалежно від того, де перебуває мушка – у бажаній точці прицілювання або десь поруч. І якщо ви не «смикнули» за спуск, куля буде в мішені. І не просто в мішені, а поблизу того місця, куди ви хотіли потрапити. А може, навіть, і в цьому самому місці.*

Результати стрільби нехай вас не хвилюють – у міру напрацювання стабільності вони будуть зростати. При сумлінних тренуваннях і додаткових вправах на рівновагу стабільність підвищується досить швидко.

Передчасне припинення прицілювання

Дуже часто новачки, перемкнувши увагу на спуск, припиняють прицілювання фактично до того, як відбудеться постріл.

Причина – недостатньо напрацьований автоматизм спуску курка. *Золоте правило стрільби – стрілець думає очима й стріляє теж очима.* Спуск курка повинен бути натренований до автоматизму й проходити практично на підсвідомому рівні. Прицілювання й спуск курка повинні бути взаємозалежними рефлекторно й провадитися як єдиний процес. Вся увага стрільця повинна бути зосереджена на прицілюванні, а спуск курка відбувається на внутрішньому підсвідомому автоматизмі. Стрілець, що перемикає увагу цілком на спуск курка, розділяє тим самим єдиний процес прицілювання й спуску й упускає контроль за положенням мушки. Фактично такий стрілець при натисканні на спуск уже перестає цілитися.

Примружування «нестріляючого» ока

Стрільці-початківці часто ціляться, примружуючи одне око. Це помилка. Так робити не можна. При примружуванні одного ока знижується гострота зору іншого. Стрілець, закриваючи одне око, рефлекторно щупить і друге, без необхідності напружуючи його, від чого око, яким прицілюються, швидко втомлюється. Це ускладнює прицілювання й погіршує результати стрільби. До того ж у бойовій обстановці губиться перевага бінокулярного зору при оцінці дистанції до цілі й обстановки в цілому при скороченні вдвічі сфери периферійного бачення. Цілитися треба двома відкритими очима – до цього цілком можна звикнути за тиждень тренувань. **ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ:** *при стрільбі з пістолета цілитися можна будь-яким оком, тим, що у конкретного стрільця є провідним і бачить краще.* З пістолета можна стріляти й в окулярах – на якість стрільби це не впливає.

Зацілювання

Це дуже розповсюджена помилка. При занадто тривалому прицілюванні око стрільця швидше втомлюється й гірше розрізняє положення мушки як у прорізі, так і стосовно цілі. При цьому від довгої затримки подиху положення стрільця стає напруженим. При тривалому статичному навантаженні напружені м'язи утомлюються, від чого стрілець

змушений докладати більших зусиль для втримання зброї, у результаті чого вона починає тремтіти. Стрільба стає невпевненою. Тривала, але рівномірна й швидка стрільба так не стомлює зір, як один «зацілений» і затягнутий постріл.

Через 12–15 секунд після початку прицілювання втомлене око перестає зауважувати неточності у прицілюванні. За одну хвилину прицілювання без миготіння гострота зору зменшується вдвічі. При зацілюванні в умовах яскравого освітлення спостерігається явище «білих плям» у зоровому полі, які довго не зникають і заважають подальшій стрільбі. При зацілюванні повітря легень збіднюється киснем – дихальна пауза є нескінченною. Кисневе голодування дається ознаки майже відразу.

Для повноцінної боротьби із зацілюванням потрібно навчитися *стріляти «у темні»*. Це означає привчити себе робити постріли одноманітно за часом, кожен постріл по 5–6 секунд, не більше. Привчайтеся стріляти ще швидше. У бойовій обстановці зацілюватися буде ніколи – ціль не буде чекати. Крім того, уповільнення темпу стрільби веде до роздільного виконання окремих елементів комплексу пострілу з погіршенням якості влучень.

5.3. Обробка спуску, здійснення пострілу

Обробка спуску є важливою складовою здійснення пострілу. Можна прийняти правильне положення для стрільби, сформувати правильний хват зброї, правильно прицілитися, але якщо «неправильно обробити спуск – зброя зміститься з лінії прицілювання і результат стрільби буде негативним. Спуск робиться вказівним пальцем «сильної» руки, а саме: серединою першої фаланги або областю згину між першою та другою фалангами, третя фаланга вказівного пальця «сильної» руки при цьому нерухома (залежно від розміру долоні та пальців).

вірно

вірно

вірно

вірно

Палець кладеться на спусковий гачок в момент виносу зброї на лінію прицілювання і в момент виносу починає вижимання його холостого ходу. В кінцевому положенні, коли зброя винесена, прицільні пристрої поєднані на цілі, стрільцю для здійснення пострілу залишається лише вижати робочий хід спускового гачка (суттєво підвищує швидкість стрільби). Натискати на спусковий гачок треба повільно поступово, а вектор тиску вказівного пальця повинен проходити вздовж осі каналу ствола.

При виконанні серії пострілів в обмежений час після виконання першого пострілу палець не відривається від спускового гачка, а рівномірно відводиться вперед, даючи ударно-спусковому механізму зброї поставити курок на бойовий взвід (при цьому можна почути характерне клацання).

Палець прибирається зі спускового гачка коли стрілець зробив бажані постріли, виконав вправу, зміщує зброю з лінії прицілювання в позицію очікування, а також в усіх інших випадках, не пов'язаних зі стрільбою.

5.4. Характерні помилки при натисканні на спусковий гачок

«Смикання за спуск». Смикання за спуск є найбільш поширеною помилкою стрільців-початківців при натисканні на спусковий гачок. Ця помилка характеризується різким рухом (ривком) вказівного пальця стрільця на спусковому гачку в момент суміщення прицільних пристроїв з центром цілі. А оскільки, крім витягнутих рук, для утримання зброї більше немає жодної опори, то всі рухи, відповідно, передаються на неї. Особливо це стосується рухів кистей і пальців рук, в яких стрілець утримує рукоятку зброї.

Необхідно тренуватися «вхолосту» із гільзою на затворі зброї, прицільні пристрої при цьому не повинні зміщуватися з лінії прицілювання.

Очікування пострілу. Це найбільш розповсюджена помилка як стрільців-початківців, так і більш досвідчених стрільців. Стрілець, намагаючись компенсувати дію віддачі зброї, спрямованої уверх, подає ствол зброї перед самим пострілом униз. Кисті рук при цьому розслабляються. Стрілець дуже часто не бачить цієї помилки, так як вона зазвичай відбувається перед самим пострілом і дії стрільця «гасяться» віддачею. Ця помилка добре помітна при осічці або коли затвор після останнього пострілу не став на затворну затримку, і стрілець впевнений, що в патроннику є патрон. В такому випадку стрілець робить «нирок» стволом зброї, «компенсуючи віддачу» якої немає, однак яку він очікує.

Необхідно більше стріляти, при цьому магазин зброї стрільця споряджається інструктором бойовими та учбовими патронами. Відповідно, стрілець не знає, коли відбудеться постріл, і оброблятиме спуск як при тренуванні «вхолосту».

Натискання на спусковий гачок другою фалангою вказівного пальця «сильної» руки – палець глибоко просунутий у спускову скобу.

Натискання на спусковий гачок другою фалангою вказівного пальця «сильної» руки спостерігається у стрільців-початківців з довгими пальцями, а також при неправильному хваті зброї. При натисканні на спусковий гачок кінець ствола завертається вправо і пробоїни розташовуються справа на цілі.

Натискання на спусковий гачок кінцем першої фаланги вказівного пальця «сильної» руки – палець мало просунутий у спускову скобу.

Натискання на спусковий гачок кінцем першої фаланги вказівного пальця «сильної» руки збільшує важіль натискання, погіршує контроль обробки спуску, може призвести до зіскоку пальця зі спускового гачка.

6. Постановка дихання при стрільбі

Під час дихання грудна клітина людини здійснює коливання, які передаються на плечовий пояс, а відповідно, і на зброю, що неминуче призводить до відхилення прицільних пристроїв та осі каналу ствола від лінії прицілювання. Для подолання негативного впливу коливань грудної клітини на влучність стрільби під час здійснення пострілу застосовують затримку дихання. Здійснювати постріли можна як на вдиху, так і

на видиху.

Для досвідченого стрільця не має значення, коли затамовувати подих – на вдиху або на видиху. Він робить це автоматично, не роздумуючи. Стрільцю-початківцю варто знати, що дихання безпосередньо впливає на стрільбу. При стрільбі з пістолета на вдиху рука зі зброєю піднімається, на видиху – опускається. Отже, у момент прицілювання й спуску курка потрібно зробити дихальну паузу. Не можна робити дихальну паузу на повному вдиху – при цьому створюється напружене положення. Не можна робити дихальну паузу на повному видиху, як це роблять снайпери-гвинтовики. Стрільці з пістолета додають набагато більше зусилля для втримання зброї, і кисневе голодування в них настає швидше, ніж у гвинтівочників.

Зовсім очевидно, що набагато легше й довше можна тримати дихання, якщо в легенях затримати чисте повітря, ніж тоді, коли в легенях затримується повітря, уже збіднене киснем, як це буде при затримці подиху на видиху.

Багатьма поколіннями стрільців з пістолета встановлено й підтверджено правило, що *дихальну прицільну паузу найкраще робити на напіввдиху* або невеликому вдиху, як це буде зручно для конкретного стрільця.

У початковому періоді навчання стрільці допускають ті самі помилки в постановці дихання – стрілець, зосередивши увагу на прицілюванні й спуску гачка, забуває про необхідність затамовувати подих і не витримує дихальну паузу до кінця, постріл фактично відбувається, коли стрілець уже почав дихати.

Про те, що стрілець не затамував подих, інструктор може судити по ритмічному руху дулової частини ствола зброї вгору й вниз при прицілюванні. Влучення в мішень при цій помилці розкидаються переважно по вертикалі.

При ранній затримці дихання раніше настає кисневе голодування й положення стрільця безпосередньо перед пострілом стає напруженим. Це спонукує його прискорювати постріл і призводить до «смикання» за спуск.

При пізній затримці дихання, коли стрілець затамовує подих безпосередньо перед самим пострілом, зброя не встигає встановитися в потрібному положенні. Таку помилку можна виявити, спостерігаючи за коливанням ствола у вертикальній площині, що припиняється лише безпосередньо перед пострілом.

На тренуваннях без патронів і на стрільбах інструкторові потрібно простежити, щоб стрілець не натискав на спусковий гачок, перш ніж він

не затримає дихання.

Для правильного, спокійного тренувального пострілу досить затамувати подих на 6–10 секунд. Тривала затримка подиху може викликати в організмі кисневе голодування. Все це створює напругу кістякової мускулатури й викликає передчасну утому. Для боротьби із цією вадою стрільцям-початківцям рекомендується зробити кілька глибоких вдихів і видихів перед пострілом, але це потрібно робити спокійно, без напруги, і не більше двох-трьох вдихів-видихів, тому що інтенсивне провітрювання легень виводить із рівноваги звичайний дихальний цикл і утрудняє координацію рухів.

Затримуючи дихання, стрілець іноді напружує більшу групу м'язів грудної клітки, живота, плечового пояса, ший, обличчя. Такий напружений стан сковує стрілка й затрудняє координацію рухів при прицілюванні й спуску гачка, крім того, стрілок швидше втомлюється. Про напружений стан стрільця свідчить напружений вираз його обличчя й глибокий вдих, що він робить негайно після пострілу через кисневе голодування.

Для усунення цієї помилки рекомендується перервати стрільбу й дати стрільцю легке фізичне навантаження з вентиляцією легень.

Стрілець може затамувати подих тільки на короткий період, якого не вистачає для процесу пострілу при спокійній тренувальній стрільбі. Звичайно такий стрілець дихає неглибоко, але часто. Не встигаючи обробити постріл, він починає поспішати, що призводить до смикання за спусковий гачок. Єдиними засобами виправлення цієї помилки є повільний біг (15–20 хвилин) при цілеспрямованому глибокому диханні.

Після фізичних та психоемоційних навантажень, зважаючи на збільшену потребу організму у кисні, доцільно здійснювати постріл на вдиху, причому його глибина має бути помірною, оскільки глибокий вдих призводить до напруження м'язів грудної клітини, а також і плечового пояса, що тягне за собою збільшення тремтіння рук і зброї. Напіввдих слід робити з початку виносу зброї на ціль, з тим, щоб на момент прийняття положення для стрільби зробити затримку дихання, яка триватиме впродовж пострілу.

Тривалість дихальної паузи визначається темпом та швидкістю виконання підготовчих дій.

7. Повернення зброї в кобуру

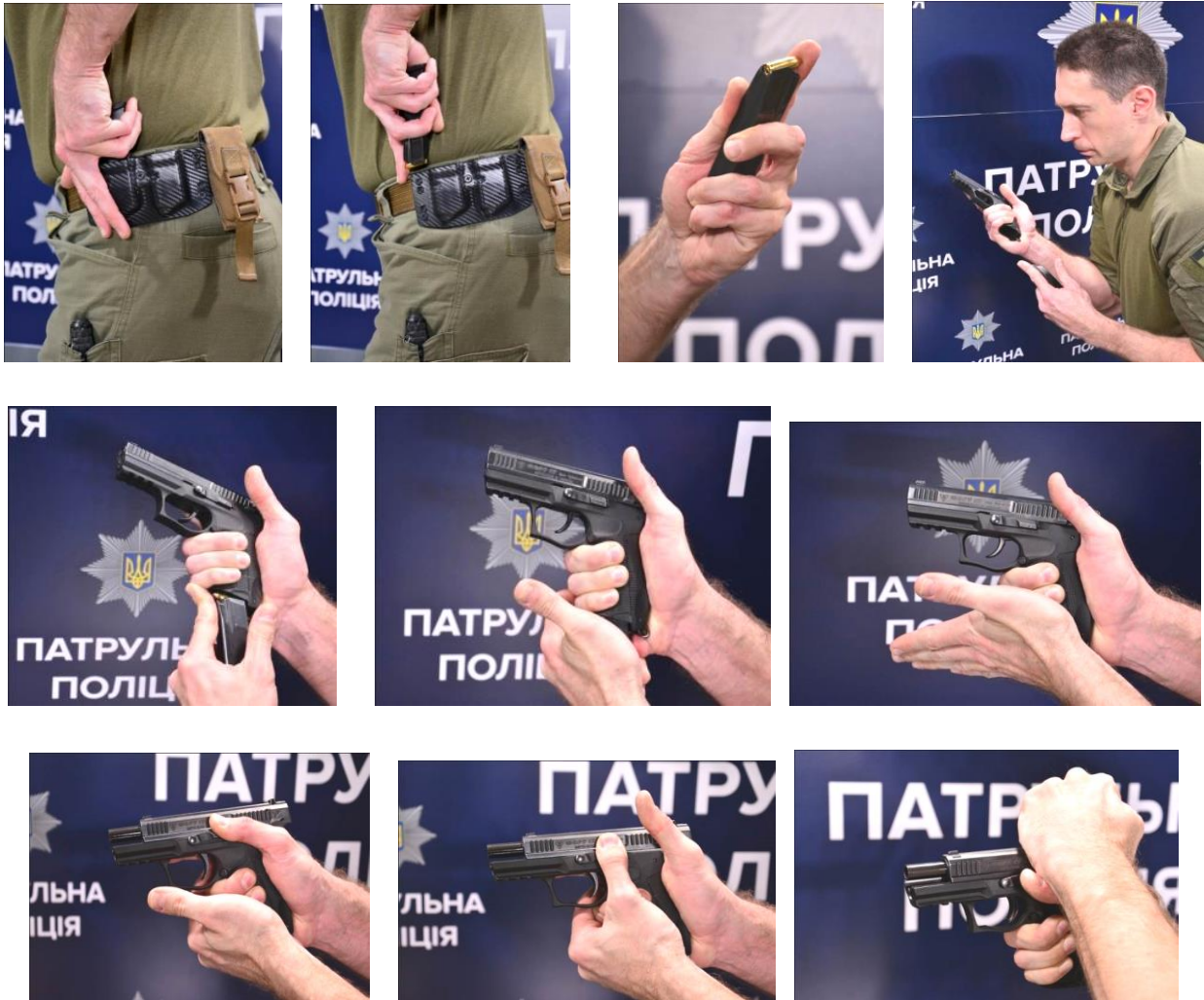
Після закінчення стрільби, повернення зброї в кобуру відбувається чітким прямолінійним рухом від лінії прицілювання до грудей, з одночасним її поворотом проти часової стрілки навколо осі каналу ствола, до горизонтального положення. Даний рух робиться з метою контролю зброї на наявність затримок. Після чого вказівним пальцем слабкої руки вмикається запобіжник і найкоротшим шляхом зброя повертається в кобуру.

8. Заміна магазина

8.1. Бойова заміна магазина

Бойова заміна магазина проводиться не випускаючи ціль з поля зору, за винятком моменту зорового контролю зброї, а саме: огляду вікна для викидання гільз шляхом повороту проти часової стрілки навколо осі каналу ствола, до горизонтального положення зброї на рівні грудей (подвійне досилання патрона, утикання патрона, осічка, роздуття гільзи у патроннику, прихоплення гільзи затвором).

«Сильна» рука надає зброї різкого обертального руху навколо осі каналу ствола, при цьому великий палець «сильної» руки натискає на фіксатор магазина. Завдяки цьому руху магазин з рукоятки зброї з прискоренням скидається в сторону на підлогу та не зважає стрільцю (магазин під ногами стрільця може негативно вплинути на тактичне переміщення, прийняття різних положень для стрільби). В той час як «сильна» рука натискає кнопку фіксатора магазина, «слабка» рука дістає з підсумка другий споряджений магазин і після випадання з рукоятки порожнього, приєднує споряджений. При цьому вказівний палець «слабкої» руки розташований вздовж магазина і першою фалангою знаходиться на кулі першого патрона, що забезпечує зручне центрування напрямку руху магазина в рукоятку. Під час бойової заміни магазина ствол зброї має бути направлений на ціль, вказівний палець «сильної» руки розташований на затворі, рамці чи спусковій скобі. Після приєднання спорядженого магазина затвор знімається із затворної затримки, формується дворучний хват, зброя виноситься на лінію прицілювання, стрілець продовжує стрільбу. Бойову заміну магазина необхідно проводити за укриттям, а у разі перебування на відкритій місцевості стрільцю потрібно змінити місце перебування у просторі, у горизонтальній та вертикальній площинах.

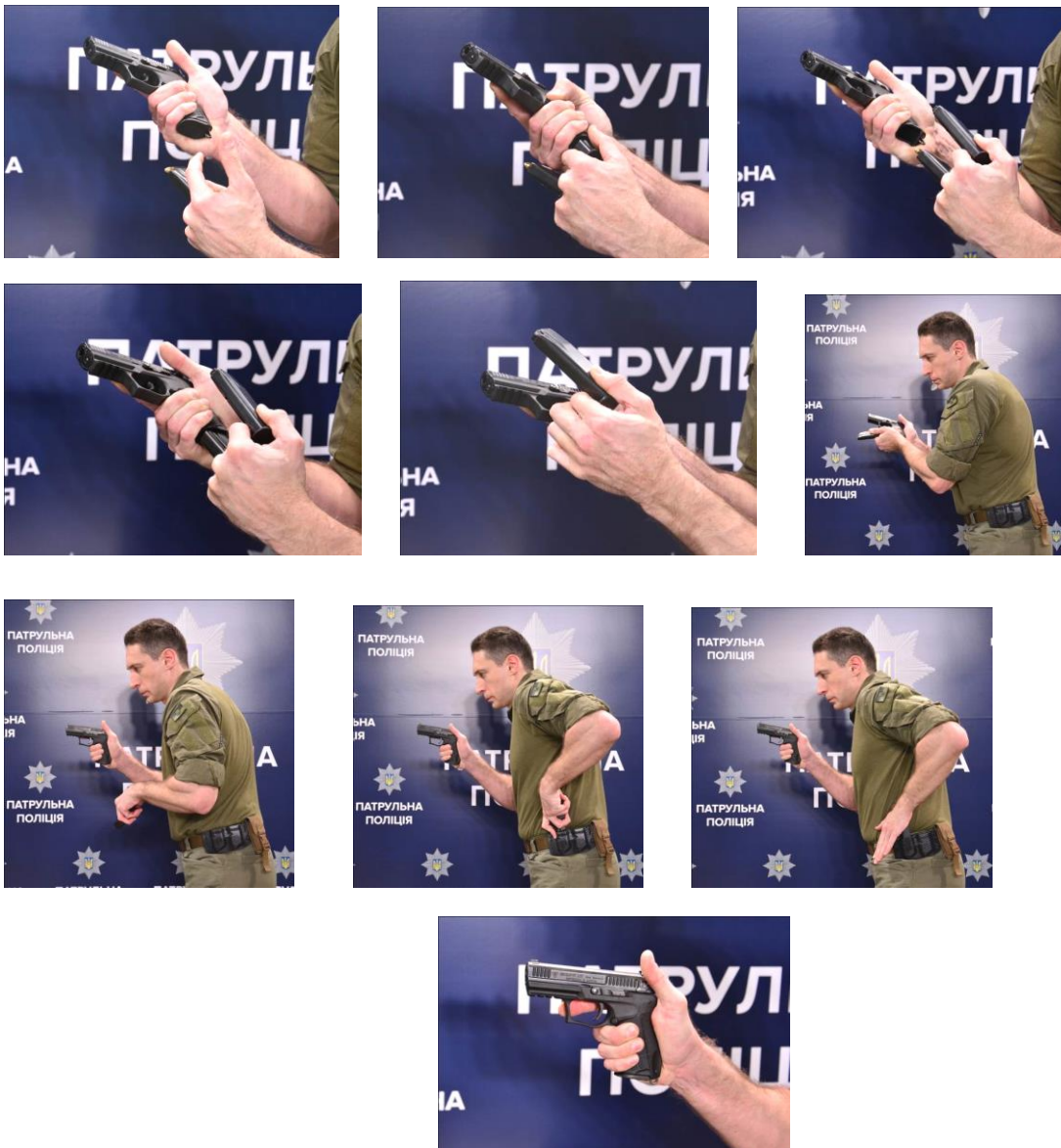
8.2. Тактична заміна магазину

Тактична заміна магазину проводиться не випускаючи ціль з поля зору, за винятком моменту зорового контролю зброї, а саме: огляду вікна для викидання гільз шляхом повороту проти часової стрілки навколо осі каналу ствола, до горизонтального положення зброї на рівні грудей (подвійне досилання патрона, уткання патрона, осічка, роздуття гільзи у патроннику, прихоплення гільзи затвором). Проводиться при наявності патрона в патроннику, коли тактична обстановка вимагає більшої кількості патронів у магазині з метою збільшення часу на ведення вогню. Наявність патрона у патроннику в інтервалі тактичної заміни магазину в бойовій обстановці дає можливість на здійснення одного пострілу. Під час тактичної заміни магазину ствол зброї має бути направлений на ціль, вказівний палець «сильної» руки розташований на затворі, рамці чи спусковій скобі.

Після зорового контролю зброї основа рукоятки зброї розвертається-

ся в сторону «слабкої» руки. Одночасно з цим «слабка» рука дістає з підсумка споряджений магазин, беручи його між основою середнього та безіменного пальців, кулями до кісточок. Тримаючи таким чином споряджений магазин, «слабкою» рукою, а саме: вказівним та великим пальцями «слабкої» руки виймає з основи рукоятки магазину з меншою кількістю патронів та приєднує споряджений.

Магазин з меншою кількістю патронів повертаємо у підсумок. Після чого формується дворучний хват, зброя виноситься на лінію прицілювання, стрілець продовжує стрільбу. Важливо пам'ятати, що магазини в підсумках розташовуються виступом кришки магазину до центральної осі стрільця. Тактичну заміну магазину необхідно проводити за укриттям, а у разі перебування на відкритій місцевості стрільцю потрібно змінити місце перебування у просторі, у горизонтальній та вертикальній площинах.

9. Приготування та прийоми стрільби з вогнепальної зброї в різних положеннях та умовах

9.1. Стрільба з пістолета в положенні «з коліна»

При занятті положення для стрільби «з коліна» стрілець робить крок вперед або назад та сідає на п'яту правої (лівої) ноги, при цьому вага розподіляється між коліном і п'ятою даної ноги. Ноги розміщуються по відношенню одна до одної під кутом близько 90°. При стрільбі «з коліна» положення рук таке, як і при стрільбі стоячи, що дозволяє швидко наводити зброю на ціль і переносити вогонь.

9.2. Стрільба з пістолета в положенні «лежачи на животі»

Стрільба лежачи робить стрільця малорозмірним об'єктом і дозволяє забезпечити більшу стабільність зброї.

При стрільбі з короткоствольної зброї лежачи на животі стрілець утримує зброю двома руками. Стрілець спирається ліктями рук, які утримують зброю, на підлогу, поєднуючи прицільні пристрої з очима і ціллю на одній лінії.

При утриманні зброї однією рукою вільна рука передпліччям спирається на поверхню, а рука зі зброєю може або спиратися ліктем на поверхню, або ні, залежно від умов. Важливо зазначити, що при хваті двома руками або однією з опорою на поверхню ліктем значно ускладнене перенесення вогню на великі кути, а швидко його зробити неможливо взагалі. У подібних випадках може бути застосована стрільба з однієї руки.

9.3. Стрільба з пістолета в положенні «лежачи на спині»

Положення лежачи на спині дозволяє вести вогонь в напрямку ніг. В даному положенні ноги розведені та зігнуті. Тулуб і голова підняті на рівень, що дозволяє візуально контролювати зброю і ціль. Зброя тримається дворучним хватом. При стрільбі з даного положення необхідно стежити за ногами, щоб при перенесенні вогню вони не потрапили під траєкторію польоту кулі.

Лежачи на спині також можна вести вогонь в напрямку голови. Для цього необхідно максимально закинути голову назад, руки, які утримують зброю, перевести за голову так, щоб очі, прицільні пристрої, ціль виявилися на одній лінії.

9.4. Стрільба з пістолета в положенні «лежачи на боці»

Для переведення вогню та уникнення незручного положення тіла, доцільно перекотитися на відповідний бік.

Для положення лежачи на боці з короткоствольною зброєю характерне горизонтально повернуте положення прицільних пристроїв та додаткова напруга м'язів шії. Дане положення застосовується для стрільби через низько розташовані отвори або укриття, що мають гострий кут до поверхні

9.5. Стрільба в русі вперед, по фронту, через укриття

Стрільба в русі вперед по фронту виконується за умови безпечного переміщення (відсутність зустрічного вогню) для наближення до цілі, необхідності зайняття більш вигідної позиції для подальших дій, прикриття або евакуації поранених.

Виконується тактичним коротким і швидким кроком при якому осі обох ніг не повинні перехрещуватись. Крок виконується шляхом перекачування з п'яти на носок для збереження максимальної рівноваги та мінімальної шумності.

9.6. Стрільба з перенесенням вогню по фронту та в глибину

Необхідність швидко вести вогонь, переносючи його з однієї цілі на іншу, виникає в умовах близького бою, раптового нападу. Найзручніше обстрілювати ціль справа наліво. Це пояснюється тим, що при віддачі зброя відхиляється вліво і вгору, що дозволяє швидше прицілюватися по цілі, розташованій лівіше за попередню.

При перенесенні вогню в глибину в першу чергу вражається найближча ціль, а далі за віддаленістю. Ефективність стрільби з перенесенням вогню по фронту і в глибину полягає в умінні обробляти спуск з прицілюванням протягом обмеженого часу.

9.7. Переміщення за допомогою укриття

Переміщення за допомогою укриття у будь-якому напрямку (вперед, назад, по діагоналі) виконується за умови безпечного переміщення (відсутність зустрічного вогню) для наближення до цілі, необхідності зайняти більш вигідну позицію для подальших дій, прикриття або евакуації поранених. Положення для стрільби дозволяють швидко переходити від одного положення до іншого зі зміною місцезнаходження у просторі. Зміна положення або переміщення має бути максимально

швидкою і малопомітною для супротивника, забезпечувати захищеність від вогню супротивника за укриттям і ускладнювати його ведення по стрільцю.

Вибір способу переміщення залежить від ряду умов: яка відстань до супротивника, в якій він знаходиться позиції, чим озброєний, чи є на шляху до супротивника перешкоди. У ближньому бою не можна пересуватися одним способом, наприклад, тільки перебігати або тільки перекидатися. Треба постійно міняти спосіб переміщення, рухатися в різних напрямках, через різні проміжки часу, зигзагоподібно, у «рваному» темпі.

Варіант 1. Переміщення за допомогою укриття. Зброя приведена у готовність, тактичним коротким або швидким кроком, при якому осі обох ніг не повинні перехрещуватись, щоб не виникло гойдання (маятник) корпусу тіла. Крок виконується шляхом перекачування з п'яти на носок для збереження максимальної рівноваги та мінімальної шумності. У випадку дистанції між укриттями 2–3 метри при переміщенні не обов'язково розривати дворучний хват пістолета. Переміщуючись за допомогою укриття «А» до укриття «Б», зброя завжди направлена у бік можливої загрози від супротивника.

Варіант 2. Переміщення бігом, або перебіжка. Здійснюється швидким ривком з максимально можливою швидкістю по траєкторії, що забезпечує найбільшу скритність та безпеку, або по найкоротшій траєкторії. При здійсненні перебіжки важливо контролювати стан своєї зброї.

Перед тим як робити переміщення, необхідно щоб патрон був у

патроннику. Зброя завжди дивиться у напрямку цілі, незалежно від напрямку руху стрільця, при цьому зброя тримається стрільцем так, щоб час наведення її на ціль та початку стрільби був найменшим.

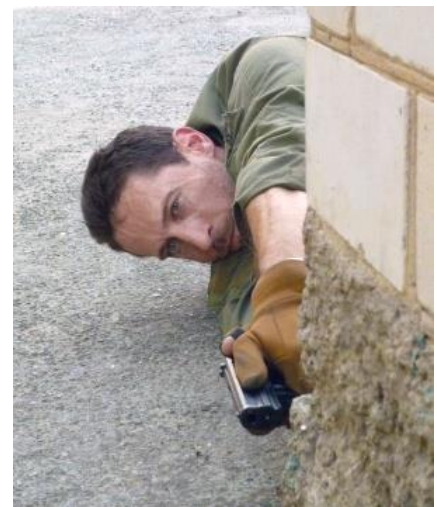

9.8. Стрільба з-за укриття

При стрільбі з-за укриття лежачи на боці стрілець мінімізує зону ураження свого тіла вогнем супротивника.

При стрільбі з пістолета з-за укриття лежачи на животі стрілець висуває через укриття значну частину свого тіла, яка може потрапити під вогонь супротивника.

10. Спеціальні вправи при навчанні стрільбі з пістолета

Спеціально-підготовчі вправи допомагають краще і швидше засвоювати техніку і тактику стрільби, розвивати спеціальні фізичні і психічні якості стрільця.

Склад спеціально-підготовчих вправ визначається специфікою обраної дисципліни. Вправи створюються і підбираються з таким розрахунком, щоб забезпечити більш спрямований і диференційований вплив на вдосконалення фізичних здібностей і формування навичок, необхідних стрільцю.

Залежно від переважної спрямованості спеціально-підготовчі вправи поділяються на підготовчі (сприяють засвоєнню форми, техніки рухів), і розвиваючі (спрямовані на виховання фізичних якостей (сили, швидкості, витривалості і т.ін.).

Серед безлічі спеціально-підготовчих вправ інструктор (викладач) підбирає ті, що необхідні для вирішення конкретного поставленого завдання. Вправи для тренування підбираються з урахуванням індивідуальних особливостей стрільця.

Вправи умовно можна розділити на формуючі і розвиваючі. Формуючі вправи допомагають засвоїти техніки виконання пострілу. Розвиваючі вдосконалюють фізичні, моральні і спеціальні психічні якості стрільця. У тренувальному процесі цим вправам відведена провідна роль і вони використовуються у великому обсязі. Проте повністю розмежувати формуючі і розвиваючі вправи майже неможливо, оскільки велика частина спеціально-підготовчих вправ допомагає і в одному, і в іншому випадку.

Наведені нижче стрілецькі вправи можуть виконуватися з патроном і без патрона (залежно від поставлених завдань, періоду підготовки, рівня підготовленості і т. ін.).

Крім того, ці вправи можуть виконуватися як у полегшених умовах, так і в ускладнених. У першому випадку – для вироблення впевненості у своїх діях, у другому – для перевірки якості виконання дій в екстремальних умовах.

Стрілецькі вправи, незважаючи на їх різноманітність, об'єднує одне загальне завдання – однотипна системність у протіканні нервових процесів у центральній нервовій системі (динамічний стереотип), яка дозволяє надати найбільший ступінь нерухомості тілу зі зброєю, а також виконати суворо узгоджені дії прицілювання і своєчасне плавне натискання на спусковий гачок. Тому у тренування стрільця включені

різні стрілецькі вправи, які збагачують центральну нервову систему великим запасом тимчасових зв'язків, урізноманітнюють, зміцнюють і підвищують стійкість основних рухових навичок.

До них належать вправи, що виконуються без патрона:

- тривале перебування в позі напоготові без зброї, зі зброєю (лежачи, стоячи, з коліна) без прицілювання;
- тривале перебування в позі напоготові з обтяженою зброєю (1,5–2 ваги зброї) без прицілювання;
- тривале утримання зброї в точці (районі) прицілювання;
- тривале утримання зброї в точці (районі) прицілювання з оптичним прицілом (для гвинтівки) або з подовженням прицільної лінії (для пістолета);
- тривале утримання зброї в точці (районі) прицілювання з обтяженням або полегшенням зброї;
- тривале утримання зброї в точці (районі) прицілювання зі зміною балансу зброї;
- імітація пострілу;
- імітація пострілу з полегшеним або посиленням спуском;
- імітація пострілу з контролем роботи окремих м'язових груп.

Утримання пози напоготові:

- стійка на одній нозі, рука з пістолетом витягнута вперед. Трішки відірвати від підлоги одну ногу, злегка зігнуту в коліні, і стояти 15–20 секунд. Виконувати 5 разів на кожній нозі;
- стійка уздовж або поперек бруска (дерев'яної рейки) на одній або двох ногах в позі напоготові (дана вправа підходить і для роботи з автоматом).

Вправи при значній втомі. Тривале утримання макета зброї або якого-небудь рівного за вагою предмета під час прицілювання. У вправах без патрона утримувати мушку з ціликом і багаторазово натискати на спусковий гачок у сприятливі моменти, поступово збільшуючи час прицілювання.

Стійка зі зброєю на зменшеній площі опори.

Вправи, що виконуються з патроном. Стрільба після тривалого утримання зброї (від 20 до 35 с, після чого робиться постріл).

Стрільба з невідомою кількістю патронів. Інструктор (викладач) уважно стежить за стволом пістолета при пострілі, фіксує випадки смикання.

Стрільба із зсувом загального центру маси стрільця зі зброєю назад і вліво (пістолет), вправо (автомат). В цьому випадку стрільцю не треба спеціально концентрувати увагу на закріпленні тазостегнових, ко-

лінних і гомілковостопних суглобів, оскільки це робиться незалежно від його свідомості (створюється стійке становище всієї системи). Стрілець може і свідомо включати в активну роботу м'язи і зв'язки.

Стрільба із закритими (примруженими) очима. Після попереднього прицілювання слід примружити очі. М'язи при цьому більш активно включаються в роботу, утримуючи тіло в стійкому положенні. Після того як очі відкриються знову, приплив світла буде рефлекторно сприяти оптимальному розподілу тонусу м'язів, а фіксація поглядом мішені служить ніби опорним орієнтиром, що сприяє кращому утриманню зброї під «яблучком». Ця вправа дозволяє перевіряти правильність готовності до стрільби. Стрілець попередньо виконує прицілювання і примружує очі на 4–6 секунд. Після того як він їх відкриє, протягом 7–8 секунд стійкість тіла буде вищою.

Коливальні рухи тіла зі зброєю. Перед тим як зайняти нерухому позицію, необхідно зробити кілька коливальних рухів зі зброєю у вертикальній або горизонтальній площині з поступовим їх загасанням. Ці рухи вимагають попереминої роботи м'язів-згиначів і м'язів-розгиначів і сприяють кращій взаємодії рухових центрів кори великих півкуль. Отже, вони призводять до більш узгодженої роботи м'язових груп щодо забезпечення нерухомості тіла.

Зміна району прицілювання. Умови прицілювання обговорюються до моменту виконання вправи. Стрілець повинен свідомо обмежити коливання ствола зброї в межах діаметра заданого кола від «7» до «10». Зі зменшенням діаметра вимоги до стійкості підвищуються. Прицілювання у «9» і особливо в «10» вимагає від стрільця максимального зосередження уваги, функціональної і психічної мобілізації, що в результаті створює установку на виконання майбутнього завдання.

Прицілювання по заданих лініях. Хрестоподібні, кільцеві або спіральні фігури з білого паперу різної ширини розміщуються на темному фоні на лінії мішеней. Стрілець, прицілюючись, повільно і плавно переміщує мушку по контуру фігур.

Стрільба зі зміною висоти площі опори і мішеней. Висота – 60 см, площа опори обмежена. Умови для прицілювання звичайні. На висоті підвищується небезпека втрати рівноваги, м'язовий апарат працює активніше

Вправа на спеціальну витривалість. Стрілець виводить зброю на рівень прицілювання і, затамувавши дихання, утримує її у такому положенні, а тренером фіксується збільшення амплітуди коливання ствола зброї. У процесі такого тренування накопичується запас стійкості, а також виробляється спеціальна витривалість.

Стрільба по мішені зменшених розмірів.

Стрільба по мішенях, розташованих на різній висоті. Для тренування стійкості доцільно застосовувати і різні критичні рівні висоти мішені.

Тренування зі штучно збільшеним м'язовим тремором. Досягається за допомогою дозованого фізичного навантаження: бігу, присідань, віджимань в упорі.

Стрільба з різних пістолетів. Стрільці обмінюються зброєю, не підганяючи її параметри під свої індивідуальні морфологічні особливості.

Стрільба з використанням різних способів управління спуском. Плавно-поворотний, ступінчастий, комбінований, пульсуючий, спуск з попередженням, вільним ходом різної довжини і натягу.

Стрільба з чергуванням сильних і слабких патронів.

Пристрелка з мінімальною кількістю патронів (за вказівкою інструктора / викладача).

Стрільба з різними проміжками відпочинку. Під час виконання вправи можна відпочивати:

- між підходами 40–50 с, але виконати всі вправу без тривалих проміжків відпочинку;
- зробити кілька пострілів з невеликими проміжками відпочинку, а потім довше відпочити;
- чергувати обидва варіанти.

Стрільба сидячи. У положенні сидячи на стільці прицілитися, при цьому рухати ногами і частково тулубом заборонено. Увага стрільця сконцентрована тільки на утриманні зброї в районі прицілювання. Сидячи на стільці, стрілок утримує зброю за рахунок верхніх м'язів тулуба і м'язів рук. Це сприяє розвитку їх сили.

Стрільба з різних дистанцій. В основному застосовується при роботі з новачками. Починати стріляти, наприклад, з малокаліберного пістолета з дистанції 10 м, а потім збільшувати її.

Вправа на управління спуском. Утримуючи пістолет, наведений на світлий фон, стрілець плавно, але енергійно згинає і розгинає вказівний палець у другій фаланзі, намагаючись, щоб ці рухи не впливали на стійкість зброї. Коливання зброї легко помічаються по переміщенню мушки у прорізі прицілу або мушки в діоптрії.

Стрільба з допомогою інструктора / викладача. Стрільця, якого навчають, готується для стрільби, накладає палець на спусковий гачок, але не натискає. Інструктор / викладач, наклавши свій палець на палець учня, сам натискає на спусковий гачок.

Утримання зброї після пострілу. Після пострілу вказівний палець повинен ще 2–3 с залишатися на місці, стрілець продовжує утримувати зброю з якомога меншими коливаннями, щоб не настало передчасного розслаблення м'язів тіла.

Стрільба бойовими і холостими патронами. Спочатку кількість бойових і холостих патронів однакова, потім холостих патронів стає менше. Надалі можна іноді непомітно для стрільця підкладати холості патрони для контролю за технікою.

Вправа для голови. Стрілець, якого навчають, випрямляє тулуб як для стрільби, сідає на стілець на відстані 40–50 см від вікна, спираючись на спинку і поклавши руки на коліна, повертається обличчям до вікна. Голова при цьому не фіксована. На рівні очей на віконному склі наноситься точка. Проектуючи цю точку на який-небудь віддалений об'єкт за вікном, стрілець намагається тримати голову деякий час нерухомо.

Вправа для тулуба. Виконується так само, як і попередня вправа, але ні тулуб, ні голова не торкаються опори. Руки схрещуються на грудах.

Вправи на стійкість. Виконуються ті самі дії, що і в попередніх вправах, стоячи в позі напоготові.

Вправа для плечового суглоба. Стрілець сідає на стілець, спираючись спиною і потилицею об стіну, і, витягнувши руку з пістолетом, намагається утримувати її так, щоб переміщення проекції мушки на тлі білого аркуша паперу були якомога менше.

Стрільба з переходом до залікової. Від пробної до залікової стрільби переходять непомітно, переконуючи себе, що залікова стрільба є продовженням пробної. Щоб зробити перехід найменш помітним, треба після пробних пострілів продовжувати стрільбу без перерви в уже прийнятому режимі (темпі).

Тренування почуття часу. Стрілець робить постріл і сам визначає витрачений на нього час. Інструктор / викладач повідомляє йому справжній показник.

Стрільба по частинах. Вправа розбивається на три-чотири частини, після кожної частини – перерва.

Вправи і стрільба в ускладнених умовах.

Складні метеорологічні умови – сильний вітер, мінливе освітлення, слабке або сильне освітлення, занадто висока або низька температура, атмосферні опади і т. ін.

Контрастні завдання: стрільба з 10 м – 10 пострілів, потім з 50 (25 м) – 10 пострілів, і так кілька разів, потім відстані поступово збли-

жують.

Постріл з першого прицілювання. Стрілець повинен рішуче виконати перший постріл, що дозволить подолати невпевненість на початку стрільби, поліпшити узгодженість дій при натисканні на спусковий гачок і заспокоїтись при подальшому виконанні вправи.

Присутність глядачів. У якості глядачів виступають вільні стрільці, інструктори / викладачі та ін. Один стріляє, інші уважно спостерігають і обмінюються думками з приводу його дій.

Відволікаючі дії. Робляться з метою підготовки стрільця до можливих об'єктивних ускладнень під час стрільб та формують навички подолання зовнішніх факторів. До них належать:

- стрільба на незручному місці, що досить часто зустрічається в повсякденних умовах службової діяльності;

- штучна зміна режиму стрільби, вимушені затримки в режимі виконання пострілу;

- обмеження часу на виконання одного пострілу або серії порівняно з виробленим темпом (відстріл окремих серій з 10 пострілів у швидкому темпі за 4–5 хв);

- вправи з несподіваним скороченням терміну закінчення стрільби; ведення неритмічної стрільби, що дуже важливо при поривчастому вітрі, коли необхідно максимально використовувати час у період затишшя.

Засвоєння спеціально-підготовчих вправ дозволяє стрільцям самостійно діяти в конкретних ситуаціях.

Вправа № 1. Відпрацювання натискання на спусковий гачок з візуальним контролем положення зброї.

Завдання:

1. Відпрацювати плавне натискання на спусковий гачок.

2. Мінімізувати коливання зброї під час натискання на спусковий гачок.

Вихідне положення. Пістолет у робочій руці, рука зігнута, лікоть притиснутий до тулуба.

Порядок виконання вправи. Стрілець робить плавне уздовж осі каналу ствола натискання на спусковий гачок, при цьому візуально контролює стан зброї.

Вправа № 2. Відпрацювання натискання на спусковий гачок з візуальним контролем положення зброї.

Завдання:

1. Відпрацювати плавне натискання на спусковий гачок з одночас-

ним контролем зусилля хвата зброї. При цьому стрільцю необхідно відслідковувати зміну положення мушки і цілика.

2. Відпрацювати утримання пістолета під час і після пострілу.

Вихідне положення. Стійка з однієї руки (з двох рук). Далі стрілець робить прицілювання в мішень (у ролі мішені може виступати будь-який орієнтир на стіні і т.ін.).

Порядок виконання вправи. Стрілець робить плавне уздовж осі каналу ствола натискання на спусковий гачок, при цьому візуально контролює стан зброї.

Вправа № 3. Робота зі спусковим гачком.

Завдання: Навчити роботі зі спусковим гачком (вибор вільного ходу).

Вихідне положення. Пістолет у робочій руці, рука зігнута, лікоть притиснутий до тулуба.

Порядок виконання вправи. Перед виконанням вправи зброя ставиться на бойовий взвод. Завдання стрільця – вибрати вільний хід спускового гачка, але не допускати зриву шептала. Після двох «неповних» натискань проводиться продавлювання спускового гачка до зриву шептала.

Вправа № 4. Відпрацювання натискання на спусковий гачок з утриманням зброї в місці прицілювання.

Завдання: Відпрацювати плавне натискання на спусковий гачок з одночасним контролем зусилля, хвата і утриманням зброї після пострілу.

Порядок виконання вправи. Розбитися на пари. Стрілець займає стійку «напоготові» стоячи з двох рук (для ускладнення виконання вправи – стоячи з однієї руки), наводить прицільні пристосування в місце прицілювання, при цьому помічник акуратно кладе монетку/ставить гільзу на планку затвора впритул до мушки. Далі стрілець проводить натискання на спусковий гачок намагаючись мінімізувати переміщення і не допустити падіння предметів. Стрілець виконує вправу до 10 разів або за часом.

Вправа № 5. Переведення фокусування зору з прицільних пристосувань на мішень і назад.

Завдання:

1. Навчити оперативному і контрольованому переведенню фокусування зору.

Порядок виконання вправи: Стрілець займає стійку «напоготові» і стоячи з однієї або з двох рук. Наводить прицільні пристосування на мішень, потім по черзі переводить фокусування зору на мішень, потім на мушку-цілик. Стрільцю необхідно домогтися чіткого бачення мішені, потім мушки-цілика. Переведення фокусування виконується 10 раз або до перших ознак втоми зору.

Вправа № 6. Наведення зброї на мішень.

Завдання: Навчити стрільця оперативному наведенню зброї не втрачаючи мішень з поля зору.

Вихідне положення. Стоячи з однієї / двох рук, зброя опущена, погляд спрямований на мішень.

Порядок виконання вправи. Стрілець здійснює підйом зброї і прицілюється не переводячи погляд з мішені. Далі може бути додано натискання на спусковий гачок з подальшим утриманням зброї в точці прицілювання.

Вправа № 7. Доставання пістолета з кобури.

Завдання: Навчити оперативному вилученню пістолета з кобури і наведення його на мішень.

Порядок виконання вправи. Стрілець стоїть на вогневому рубежі, зброю розміщено в кобурі. За командою інструктора стрільцю необхідно оперативно витягти зброю, привести її в стан бойової готовності (зняти з запобіжника; дослати патрон у патронник), навести зброю в мішень і зробити «холостий» постріл.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Про затвердження Положення про порядок застосування вогнепальної зброї: постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575-92>
3. Про затвердження Положення з організації службової підготовки працівників Національної поліції України: наказ МВС України від 26.01.2016 № 50.
4. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю: наказ МВС України від 01.02.2016 року № 70.
5. Положення про курс стрільб для поліцейських та норм витрат боєприпасів, пострілів, вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб, затверджене наказом Національної поліції України від 20.12.2016 № 900. URL: <http://avto-zakon.com.ua/zakon/doc/nak/900.html>
6. Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліцію, затверджене наказом МВС України від 16.02.2016 № 105. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0576-16>
7. Струць О. А. Особливості початкової стрілецької підготовки курсантів та шляхи усунення найбільш характерних помилок: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Актуальні проблеми тактико-спеціальної та вогневої підготовки курсантів ВНЗ системи МВС України” (Львів, 18 трав. 2010 р.). Львів: Львів. держ. ун-т. внутр. справ, 2010. С. 202–205.
8. Колісницький Г.К., Баслов'як А.М. Початкова стрілецька підготовка: навч.-метод. рекомендації. Донецьк, 2006. 122 с.
9. Організація та методика проведення навчальних стрільб з 9 мм пістолета Макарова і 5,45 мм автомата Калашникова: метод. рекомендації. / Банах С. М., Винярчук І. С., Удод А. Д., Алембець М. М. Львів: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2005. 64 с.
10. Козяр М. Професійно-стрілецька підготовка особового складу ОВС України у швидкісних стрілецьких вправах: навч. посібник / ЛППБ МВС України. Л., 2002. 110 с.
11. Потапов А. Приемы стрельбы из пистолета: практ. пособие. Москва: ФАИР-ПРЕСС, 2002. 576 с.
12. Ларин А. Стрелковая подготовка сотрудников спецподразделений: Базовый курс. Москва: ФАИР-ПРЕСС, 2002. 256 с.
13. Обучение скоростной стрельбе из пистолета Макарова: метод. рекомендації. / сост. В.Ф. Глущенко, А.А. Колоколов. Киев: РИО МВД Украины, 1994. 47 с.
14. Малышев В.А. Основы стрельбы из служебного пистолета: пособие. Изд. второе. Ленинград: МВД СССР, 1998. 72 с.

ІНСТРУКЦІЯ
ІЗ ЗАХОДІВ БЕЗПЕКИ ПРИ ПОВОДЖЕННІ
ЗІ ЗБРОЄЮ

(наказ МВС України від 01.02.2016 №70)

Витяг

РОЗДІЛ І

Загальні положення

1. Ця Інструкція визначає систему заходів, спрямованих на забезпечення особистої безпеки поліцейських, запобігання загибелі, пораненням і травмуванню їх та інших осіб під час поводження з вогнепальною зброєю, ручним протитанковим і підствольним гранатометами, реактивною протитанковою і бойовою ручною гранатами (далі – зброя).

2. Вимоги цієї Інструкції поширюються на усіх без винятку поліцейських центрального органу управління поліції, його територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, районах, містах, районах у містах (далі – орган поліції), державних установ (далі – установа), навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських (далі – заклад).

3. Забезпечення особистої безпеки поліцейськими при поводженні зі зброєю є складовою частиною службової діяльності органів (закладів, установ) поліції і здійснюється під час:

1) вивчення матеріальної частини зброї, навчання правил та порядку її застосування і використання, заходів безпеки при поводженні зі зброєю і влучній стрільбі в закладах (установах) та за місцем служби в системі службової підготовки;

2) закріплення за поліцейськими вогнепальної зброї;

3) отримання і здачі зброї в черговій частині органу (закладу, установи) поліції;

4) виконання службових обов'язків поліцейськими з протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку;

5) проведення навчально-тренувальних стрільб;

6) постійного зберігання та носіння вогнепальної зброї і боєприпасів поліцейськими;

7) чищення зброї;

8) вилучення зброї та боєприпасів;

9) перевірок наявності та організації зберігання зброї і боєприпасів.

4. Основні правила дотримання заходів безпеки при поводженні зі зброєю:

1) безпека при стрільбі (метанні гранат) забезпечується точним виконанням вимог, що встановлені цією Інструкцією, а також правильною організацією практичних стрільб та дисциплінованістю їх учасників;

2) кожен поліцейський повинен знати та точно виконувати встановлені цією Інструкцією заходи безпеки при поводженні зі зброєю та боєприпасами.

5. Вогнепальна зброя закріплюється за поліцейським, який склав Присягу на вірність Українському народові, завершив навчання у закладі (установі) та/або пройшов первинну професійну підготовку і направлений для подальшого проходження служби, а також склав заліки із знання матеріальної частини зброї, порядку і правил її застосування, заходів безпеки при поводженні з нею, виконав норматив з вогневої підготовки та вправу зі стрільби.

6. Поліцейський, за яким закріплена вогнепальна зброя, зобов'язаний:

1) знати та точно виконувати вимоги, встановлені цією Інструкцією;

2) забезпечити зберігання зброї і підтримувати її у справному та змащеному стані;

3) отримавши вогнепальну зброю та боєприпаси, діяти відповідно до вимог, передбачених розділами III, IV цієї Інструкції;

4) під час виконання службових обов'язків, проведення практичних стрільб постійно контролювати наявність отриманої зброї (боєприпасів) та не допускати випадіння її або витягування з кобури (спеціального спорядження) іншими особами;

5) здати зброю і боєприпаси до чергової частини органу (закладу, установи) поліції негайно після виконання службових обов'язків. У разі неможливості своєчасного прибуття до органу (закладу, установи) поліції повідомити про це безпосереднього керівника і далі діяти за його наказом.

10. Категорично забороняється:

1) виймати зброю (боєприпаси) з кобури (спеціального спорядження, підсумка) без потреби;

2) тримати палець на спусковому гачку без необхідності;

3) знімати запобіжник з положення «запобігання» у всіх випадках, не пов'язаних зі стрільбою;

4) закривати або затикати сторонніми предметами канал ствола, що при пострілі може призвести до його роздуття чи розриву;

5) безпідставно спрямовувати ствол зброї у бік людей, транспорту, будинків, інших будівель та споруд. За необхідності зброя спрямовується на поверхню, яка в змозі прийняти кулю, наприклад: на землю, стовбур дерева,

кулеуловлювач або вгору під кутом 45–60 градусів;

б) залишати зброю без нагляду, а також передавати її іншим особам;

7) користуватися без необхідності чужою зброєю та/або зброєю, навички поводження з якою відсутні;

8) проводити чищення зброї у невідведених для цього місцях, змашувати її бензином та іншими легкозаймистими речовинами, а також абразивними матеріалами, допускати наявність відкритого полум'я під час її чищення;

9) при поводженні з боєприпасами допускати їх пошкодження, забруднення тощо.

11. Особа, яка допустила порушення заходів безпеки при поводженні зі зброєю, відповідає в установленому законодавством порядку.

РОЗДІЛ III

Порядок дій та заходи безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю і боєприпасами під час їх отримання та здачі до чергової частини

1. Порядок отримання вогнепальної зброї і боєприпасів.

Про необхідність отримання поліцейськими зброї та боєприпасів керівник (заступник керівника, уповноважена особа від керівництва) органу (закладу, установи) поліції повідомляє оперативного чергового про необхідність їх видачі.

З дозволу оперативного чергового під контролем керівника (заступника керівника, уповноваженої особи від керівництва) органу (закладу, установи) поліції поліцейські по одному заходять до спеціально обладнаної кімнати чергової частини для отримання зброї і боєприпасів.

Отримавши вогнепальну зброю і боєприпаси, поліцейський здійснює їх огляд та зобов'язаний:

1) спрямувати ствол зброї в напрямку кулеуловлювача, при цьому вказівний палець повинен знаходитися на спусковій скобі;

2) перевірити наявність патрона в патроннику (зняти зброю із запобіжника, відвести затвор (затворну раму з газовим поршнем) у заднє положення, поставити його на затворну затримку (утримувати затворну раму з газовим поршнем у задньому положенні) та оглянути патронник);

3) переконавшись у відсутності патрона у патроннику, повернути затвор у переднє положення (відпустити затворну раму з газовим поршнем);

- 4) здійснити спуск курка з бойового взводу в напрямку кулеуловлювача;
- 5) увімкнути запобіжник;
- 6) перевірити кількість та стан отриманих патронів та самостійно спорядити ними магазини;
- 7) помістити запасний магазин (магазини) до кишені кобури (спеціального спорядження, підсумка для магазинів, розвантажувального жилета);
- 8) приєднати пістолет до пістолетного ремінця та помістити до кобури (спеціального спорядження), після чого, не виймаючи його, вставити основний магазин в основу рукоятки (приєднати основний магазин до ствольної коробки та помістити автомат у положення «на ремінь» «на груди», «за спину», «на плече»).

При огляді зброї необхідно перевірити:

- 1) відповідність номерів на затворі, запобіжнику та магазинах номеру на рамці пістолета (відповідність номерів на ствольній коробці, затворній рамці з газовим поршнем номеру на кришці ствольної коробки автомата);
- 2) відсутність на металевих частинах зброї нальоту, іржі, бруду, подряпин, тріщин;
- 3) справність частин зброї;
- 4) стан утримання магазину в основі рукоятки (ствольної коробки);
- 5) чистоту каналу ствола.

У разі виявлення несправностей зброї їх необхідно терміново усунути. Якщо в органі (закладі, установі) поліції вони не можуть бути усунені, зброя направляється до ремонтної майстерні. На час ремонту зброї за поліцейським закріплюється інша (резервна) зброя.

При огляді патронів необхідно перевірити:

- 1) відсутність на гільзах іржі й зеленого нальоту, особливо на капсулі, ум'ятин, подряпин, що перешкоджають входженню патрона до патронника;
- 2) чи не витягується куля з гільзи рукою, чи не виступає капсуль вище поверхні дна гільзи. Патрони з такими дефектами повинні бути відібрані і здані до чергової частини органу (закладу, установи) поліції;
- 3) відсутність навчальних патронів серед бойових.

Якщо патрони забруднені, вкриті незначним зеленим нальотом або іржею, їх необхідно витерти сухою чистою ганчіркою.

Вогнепальна зброя і боєприпаси після виконання службових обов'язків або в разі відсутності потреби негайно здаються на зберігання до чергової частини органу (закладу, установи) поліції.

Розряджання зброї проводиться біля кулеуловлювача, при цьому ствол зброї повинен бути спрямований в його напрямку.

При розряджанні зброї необхідно:

1) не виймаючи пістолет з кобури, витягти магазини з основи рукоятки і з кишені кобури (не змінюючи положення автомата, від'єднати основний магазин та вийняти з підсумка запасний);

2) самостійно вийняти патрони з магазинів, перевірити їх кількість та стан;

3) від'єднати пістолет від пістолетного ремінця та дістати його з кобури (спеціального спорядження) (зняти автомат з положення «на ремні», «на грудях», «на плечі»);

4) перевірити наявність патрона в патроннику (вимкнути запобіжник, відвести затвор (затворну раму з газовим поршнем) у заднє положення, поставити його на затворну затримку (утримувати затворну раму з газовим поршнем у задньому положенні) та оглянути патронник);

5) переконавшись у відсутності патрона в патроннику, повернути затвор у переднє положення (відпустити затворну раму з газовим поршнем);

б) здійснити спуск курка з бойового взводу в напрямку кулеуловлювача;

7) увімкнути запобіжник.

РОЗДІЛ IV

Заходи безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю під час несення служби

1. Вогнепальна зброя та боєприпаси до неї видаються поліцейському під його особисту відповідальність, який зобов'язаний берегти і підтримувати в належному стані передану йому в користування вогнепальну зброю (боєприпаси) та обачливо поводитися з нею (ними) відповідно до вимог цієї Інструкції.

3. У однострої необхідно пістолет носити в кобурі з пістолетним ремінцем на надійно застебнутому поясному ремені, при цьому кобура повинна знаходитися спереду, з лівого або правого боку; автомат носити на автоматному ремені в положенні «на плечі», «на грудях», «на ремні», «за спиною».

4. У цивільному одязі зброю необхідно носити на спеціальному спорядженні з дотриманням заходів запобігання її випаданню або витягуванню іншими особами.

5. Під час несення служби поліцейським слід постійно контролювати наявність отриманої зброї, а саме:

1) перед застосуванням заходів фізичного впливу, спеціальних засобів, подоланням перешкод, якщо пістолет був оголений, необхідно увімкнути на ньому запобіжник, покласти в кобуру (спеціальне спорядження) та вжити заходів, які б унеможливили його втрату;

2) після застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів,

подолання перешкод, падіння, виходу з місця значного скупчення людей, міського та іншого транспорту слід негайно перевірити наявність зброї, а також стан кобури (спеціального спорядження, автоматного ремня).

6. Під час несення служби категорично забороняється:

1) проводити розбирання зброї;

2) вимикати запобіжник, досилати патрон до патронника, якщо в застосуванні чи використанні зброї немає необхідності. Недбале або необережне поводження зі зброєю, особливо якщо патрон знаходиться в патроннику, може призвести до випадкового пострілу;

3) від'єднувати магазин від зброї та виймати з нього патрони.

РОЗДІЛ V

Заходи безпеки при поводженні зі зброєю під час проведення навчально-тренувальних стрільб

1. Організація і проведення з поліцейськими навчально-тренувальних стрільб здійснюються відповідно до вимог нормативно-правових актів Міністерства внутрішніх справ України та організаційно-розпорядчих актів Національної поліції України.

2. Безпека при проведенні стрільб забезпечується їх чіткою організацією, безумовним виконанням заходів безпеки та високим станом дисципліни.

3. Керівник стрільб (інструктор з особистої безпеки) перед кожним практичним заняттям з використанням зброї перевіряє рівень знань поліцейськими матеріальної частини зброї, правил та порядку її застосування і використання, заходів безпеки при поводженні з нею. Поліцейські, які не засвоїли правил та порядку застосування і використання зброї, заходів безпеки при поводженні з нею, до проведення стрільб не допускаються.

4. Перед початком стрільб ретельно оглядається територія стрільбища (тиру). У разі проведення стрільб на стрільбищі виставляється наглядач, наряд оточення та призначається старший наряду оточення. За необхідності призначаються показувачі мішеней, у яких керівник стрільб обов'язково перевіряє знання заходів безпеки та їх обов'язків, після чого старший наряду оточення та показувачі мішеней розводяться по місцях виконання обов'язків і перевіряється зв'язок з ними.

5. При виконанні вправ зі стрільби, які передбачають поворот, розворот, перекид, стрибки до моменту відкриття вогню, зброя повинна знаходитись на запобіжнику.

6. При пересуванні під час виконання вправ зі стрільби, у паузах між пострілами (у необмежений час) зброя повинна бути спрямована в сторону мішеней, а вказівний палець знаходитися на спусковій скобі чи затворі (затворній рамі з газовим поршнем).

7. Дозвіл на відкриття вогню дає виключно керівник стрільб. Вести вогонь у тирі (на стрільбищі) дозволяється тільки після команди «Вогонь!» («Старт!»). Стрільба зупиняється за командою «Відбій!» («Стоп!» або «Стій! Припинити вогонь!»). У період від команди «Відбій!» до команди «Вогонь!» будь-кому забороняється перебувати на рубежі відкриття вогню, підходити та торкатися зброї і боєприпасів, що там знаходяться.

9. Під час проведення навчально-тренувальних стрільб використовуються протишумові навушники та захисні окуляри.

10. Ведення вогню повинно бути терміново припинено кожним стріляючим самостійно або за командою керівника стрільб у випадках:

1) появи людей, машин, тварин у зоні ведення вогню, низько літаючих літальних апаратів над районом проведення стрільб;

2) підняття білого прапора (у темну пору доби – увімкнення світла ліхтаря білого кольору) на командному пункті чи бліндажі (укритті), подачі сигналу ракети білого кольору;

3) виникнення пожежі під час стрільби;

4) втрати орієнтира під час проведення стрільб в темну пору доби.

11. Під час виконання вправи зі стрільби категорично забороняється:

1) заряджати зброю бойовими чи холостими патронами без команди керівника стрільб;

2) виймати зброю з кобури (чохла) без дозволу керівника стрільб;

3) спрямовувати зброю (незалежно від того, заряджена вона чи ні) у бік людей та місця, де вони можуть перебувати;

4) відкривати вогонь без команди керівника стрільб, у небезпечних напрямках, з несправної зброї та коли піднято білий прапор (увімкнено світло ліхтаря білого кольору) на командному пункті;

5) одягати, поправляти та знімати протишумові навушники і захисні окуляри зі зброєю в руках, а також після команди «Вогонь!» («Старт!»);

б) залишати зброю (боєприпаси) на рубежі відкриття вогню та передавати іншим особам без дозволу керівника стрільб.

ЗАКОН УКРАЇНИ
«ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ»

Витяг

Стаття 46. Застосування вогнепальної зброї

1. Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу.

2. Поліцейський уповноважений на зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також на її застосування і використання лише за умови, що він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Порядок зберігання і носіння вогнепальної зброї, що знаходиться в розпорядженні поліцейського, перелік вогнепальної зброї та боєприпасів, що використовуються в діяльності поліції, та норми їх належності встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

4. Поліцейський уповноважений у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю:

1) для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю;

2) для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю;

3) для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі;

4) для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення;

5) для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

6) для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського;

7) для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського.

5. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки після попередження про необхідність припинення протиправних дій і намір використання заходу примусу, визначеного цією статтею.

6. Застосування вогнепальної зброї без попередження допускається:

1) при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;

2) у разі збройного нападу, а також у разі раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;

3) якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;

4) якщо особа чинить збройний опір;

5) для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю.

7. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння особі такої шкоди, яка є необхідною і достатньою в такій обстановці, для негайного відвернення чи припинення збройного нападу.

8. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю у разі збройного нападу, якщо відвернення чи припинення відповідного нападу неможливо досягнути іншими засобами.

9. Поліцейському заборонено застосовувати вогнепальну зброю в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, а також у вогненебезпечних та вибухонебезпечних місцях, крім випадків необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності.

10. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомляти свого керівника про застосування вогнепальної зброї, а також негайно повідомити свого керівника про активне застосування вогнепальної зброї, який, у свою чергу, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

11. Поліцейський може взяти до рук вогнепальну зброю і привести її у готовність, якщо вважає, що в обстановці, що склалася, можуть виникнути підстави для її застосування.

12. Під час затримання осіб, щодо яких у поліцейського виникла підозра у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також під час перевірки документів у таких осіб поліцейський може привести в готовність вогнепальну зброю та попередити особу про можливість її застосування.

Спроба особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену поліцейським відстань, чи доторкнутися до зброї є підставою для застосування вогнепальної зброї поліцейським.

13. Поліцейський може використати вогнепальну зброю для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю поліцейського та інших осіб.

Навчальне видання

НАВЧАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ
НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ
ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ

Методичні рекомендації

Колектив авторів

*За загальною редакцією
кандидат юридичних наук, доцента
Поливанюка В.Д.*

Редактор *Л.В. Омельченко*

Підп. до друку 08.10.2019 р. Формат 60x84/16. Друк RISO. Гарнітура Times.
Умов.-друк. арк. 3,25. Тираж 50 прим.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, пр. Гагаріна, 26, тел. (056) 370-96-59
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6054 від 28.02.2018